

Utilpassede unge tosprogede piger

Udgiver:

HLFU - Heltidslærerforeningen i Ungdomsskolen
Hauser Plads 20, 5.
1127 København K
Tlf. 3311 4466

HLFU er en faglig sammenslutning i LVU,
Landsforbundet af Voksen- og Ungdomsundervisere.

Hæftet er udgivet med støtte fra Ministeriet for flygtninge, indvandrere og integration

Redaktionsgruppe:

Helle Madsen, Pigeprojektet, Nørrebro
Kirsten Rønsov, ungdomsvejleder, Frederiksberg Kommune
Charlotte Jørgensen, multikulturel konsulent, TEC - Teknisk Erhvervsskole Center
Lis Særmark-Thomsen, HLFU
Tina Bøgehøve Christiansen, LVU

Tekst:

Journalist Lucas Vagn Engell, City Pressekontor, 1150 København K

Layout:

Jeppes Kuld/Medieskolen, Lyngby

Tryk:

TrykBureauet, 2730 Herlev

Web:

Hæftet kan også læses på www.lvu.dk og www.erfaringsdatabasen.dk

Oplag:

10.000

Udgivet:

oktober 2003

Tænk tanken

På initiativ fra Heltidslærerforeningen i Ungdomsskolen (HLFU) nedsatte Landsforbundet af Voksen- og Ungdomsundervisere (LVU) i foråret 2001 en "Tænk tank om unge utilpassede tosprogede". Baggrunden var den heftige debat i medierne. Her fremgik det ikke altid, om de unges konflikter med det danske samfund skyldtes almene sociale problemer eller mere specifikke etniske problemstillinger.

Formålet med tænk tanken var at opsamle erfaringer og komme med forslag til, hvordan man kan iværksætte initiativer omkring denne gruppes problemer samt at præge debatten.

Deltagerne i tænk tanken blev udpeget ud fra et holistisk syn på de unge, så repræsentanter fra forskellige områder, der arbejder med og kender til disse unge, har deltaget i tænk tankens møder. På hvert møde var der et oplæg fra en udefra kommende oplægsholder og en efterfølgende diskussion. Referaterne fra møderne bearbejdes af en redaktionsgruppe til udgivelse i temahæfter. Det første tema drejede sig om traumatiserede unge tosprogede, og det andet om utilpassede unge tosprogede og arbejdsmarkedet.

Det tredje tema handler om utilpassede unge tosprogede piger – både "de vilde" og "de stille", som er emnet for dette temahæfte. Piger bliver ofte overset i disse sammenhænge; det gælder både danske piger og piger fra andre etniske grupper. Det forsøger dette temahæfte at gøre noget ved. Det er udarbejdet på baggrund af oplæg fra henholdsvis konsulent Camilla Bugge, Udrykningsholdet/LOKK, konsulent Mehmet Yükksekaya, Udrykningsholdet, Helle Madsen, leder af Pigeprojektet på Nørrebro, og Janne Kjærsgaard, medstifter af bl.a. Døgnkontakten.

Vi håber, at temahæftet kan være med til at sætte tanker og diskussioner i gang til gavn for det daglige arbejde med disse unge piger.

Lis Særmark-Thomsen

Indledning

”Utilpassede” piger dækker i dette hæfte både over de såkaldt udadreagerende eller ”vilde” piger og over de indadvendte eller ”stille” piger. Det kan nemlig være to forskellige måder at reagere på de samme årsager, og indadvendte eller stille piger kan pludselig skifte og reagere aggressivt eller voldeligt.

Blandt de utilpassede piger er der både piger med dansk og med anden etnisk oprindelse. I princippet skal de behandles ens. Lærere, pædagoger, socialarbejdere, projektmedarbejdere og andre, der møder disse unge piger i deres arbejde, skal ikke tage særlige hensyn til piger, fordi de har en anden etnisk baggrund, men derimod møde dem med samme professionelle metoder. Hvis man fokuserer for meget på etnicitet eller køn, kan det føre til forenkede forklaringer, hvor man overser fælles, alment menneskelige aspekter.

En del af de utilpassede tosprogede piger har da også samme baggrund som mange utilpassede danske piger: en opvækst præget af omsorgssvigt, brudte familier, mange skoleskift osv.

Men mange utilpassede piger med anden etnisk baggrund end dansk har oplevet det modsatte af omsorgssvigt, nemlig for meget involvering og engagement - eller kontrol - fra forældrenes side. Disse piger kommer fra kulturer med et andet kønsrollemønster, en hierarkisk familiestruktur og arrangerede ægteskaber eller måske ligefrem tvangsægteskaber.

Det skal man tænke med, når man arbejder med disse piger.

Dette hæfte beskæftiger sig med piger med anden etnisk baggrund end dansk. Derfor omhandler det kun de beskrivelser og forklaringer, der er særlige for de ”etniske piger”, som de for nemheds skyld kaldes her. På samme måde er ”medarbejdere” og ”fagfolk” her en fællesbetegnelse for alle de forskellige faggrupper, der møder disse piger i deres arbejde: pædagoger, lærere, projektmedarbejdere, vejledere, fængselsfunktionærer m.fl.

Lidt om opdragelse

Utilpassede tosprogede piger kommer ofte fra familier, der har svært ved at acceptere det moderne danske liv. I Danmark er respekten for autoriteter lav, og medbestemmelse og medansvar er opdragelsesidealer i skole og hjem. Det er i stærk kontrast til et meget traditionelt familiemønster med streng, autoritær opdragelse, begrænsninger i børnenes medbestemmelse og ansvar - og i nogle tilfælde brug af vold som opdragelsesmiddel.

Men det kan være svært at skelne mellem kulturelle og sociale problemer i nogle indvandrer- og flygtningemiljøer.

Når vi i dag gifter os og stifter familie, er vi i vores del af verden især styret af drømmen om den eneste ene. Men i andre dele af verden er det stadig sociale årsager og behov for reproduktion, der styrer. I de dele af verden er synet på pigens rolle derfor en anden. Pigen skal oprette familie, og der er mange æresbegreber knyttet til hende. Man må ikke undervurdere betydningen af familiens ære, for pletter på den kan føre til ekstremer som æresdrab. Slægten, landsbyen og den nærmeste familie har man både et socialt ansvar og en moralsk forpligtelse over for. Hvis én bliver fornærmet, så er hele slægten, landsbyen eller familien blevet fornærmet.

Kvinderne har magten indadtil, mens det udadtil er drengene/mændene. Hvis man skal vejlede en 18-årig pige, er det måske lillebror på 12 år, der fører ordet og bestemmer. Det skal man vide, når man vil have et budskab igennem.

Det er selvfølgelig ikke alle indvandrere og flygtninge fra muslimske lande, der lever efter disse familiemønstre, men mange gør - og det er svært at sætte sig op imod. Familien er hierarkisk, og der er mange uskrevne regler. I Danmark har mange af mændene mistet status, bl.a. fordi de er udstødt af arbejdsmarkedet. Det er svært at tackle og kan få faderen til at holde endnu mere fast i det traditionelle familiemønster og afvise forandringer. For at fastholde sin magt bruger han ofte Islam som forklaring over for pigerne.

Lidt om tvangsægteskaber

Det kan føre til voldsomme sammenstød, når fædre vil kontrollere døtrene. Piger, der gør oprør mod tvangsægteskaber, bliver ikke "kun" udstødt af familien, men også af slægten, det etniske samfund her og landsbyen i hjemlandet. Det kan skræmme andre piger til ikke at sætte sig op imod eller bryde ud af et tvangsægteskab.

Når man spørger piger, som skal tvangsgiftes, om de har sagt nej til deres forældre, viser det sig ofte, at de ikke har sagt noget. Den slags taler man da ikke med sine forældre om. De kan også være bange for familiens reaktion. Men ofte går det heldigvis ikke som pigerne frygter.

Man skal sige til disse piger, at de skal fortælle forældrene om deres egne ønsker til fremtiden. Den tavshed, de kan blive mødt med, er ofte udtryk for accept. Man kan også få pigerne til at søge opbakning hos en tante eller en storebror, der kan hjælpe dem med at tale deres sag. De skal søge hjælp, før situationen bliver akut og truende, for i nogle familier hjælper dialog ikke.

Det er en stor udfordring at hjælpe disse piger, for der er desværre mange eksempler på, at familiestriden kan ende helt galt og dybt tragisk. Man skal i princippet altid tage de unge pigers udsagn alvorligt. Også når det lyder som teenage-fantasier, for det kan dække over andre problemer, hvor truslen om tvangsægteskab blot er en undskyldning for at bede om hjælp. Det er især vigtigt, hvis pigen føler sig kontrolleret og isoleret. Så kan det være en god ide at tale med forældrene og fortælle dem, at mange fritidsaktiviteter i foreninger, skoler og klubber foregår under voksenopsyn.

Man skal selvfølgelig skelne mellem kontrol og så mere alvorlige sager, selv om det kan være svært. Det gælder om at sortere de almindelige problemer fra, for alle familier har problemer med teenagedøtre. Det er bl.a. det, fagfolk skal kunne.

Lidt om utilpassede piger

Et stigende antal piger er meget aggressive, voldsomme, kriminelle og voldelige. På mange måder minder de om de voldsomme drenge. De taler et grimt sprog, er dårlige til at håndtere konflikter og ved meget lidt om samfundet. De kommer typisk fra brudte familier og har oplevet omsorgssvigt og mange skoleskift.

Det gælder både piger med dansk og anden etnisk oprindelse. De etniske piger fra ringe stillede familier er blevet mere synlige, og når de dukker op på projekter for utilpassede unge piger, er alt ofte gået galt for dem.

Der er tendens til, at piger på projekter for utilpassede er mere og mere udsat for omsorgssvigt. Det er ofte normalt begavede piger, men socialt og følelsesmæssigt er de meget skadede. Det er, som om der er mere vold og opløsning i familierne end tidligere, og at pigerne i højere grad må sejle deres egen sø.

Men for de etniske piger handler det også om, at konflikter mellem forældrenes og det danske samfunds normer spidser til, når pigerne kommer i puberteten. De balancerer på en knivsæg mellem de to sæt normer for, hvad piger i den alder må og ikke må. Det kan føre til, at de lever et dobbeltliv, som for nogle ender med en udadreagerende adfærd.

Piger, der tidligere har været vilde og voldelige, fortæller, at ingen voksne i tide så eller hørte, at de havde brug for hjælp. Pigerne har – ligesom drengene – brug for stærke og ærlige voksne, som tør bruge sig selv, som er stabile og vedholdende.

Skolen bør være mere opmærksom på de stille, indadvendte piger. De kan godt være udsat for omsorgssvigt. Ofte er det piger, som ikke forstyrrer undervisningen, og derfor får lov at passe sig selv – indtil det går galt. Mens drenge ofte er tidligt på færde, springer pigerne først ud som "utilpassede" i 13-årsalderen.

Fra 12-13-årsalderen oplever de nemlig voldsomme dilemmaer. De værdier, de er vokset op med i skolen, harmonerer ikke med vær-

dierne i hjemmet. Pludselig får de en masse forbud, som drengene ikke får. De må ikke deltage i aktiviteter som hidtil, og de må ikke gå til fester. Hidtil har de gået klædt som deres danske kammerater, men pludselig en dag går de i traditionelt tøj fra deres oprindelseskultur.

Nogle accepterer traditionen, andre fastholder danske normer, uden at forældrene ved det. De lever et dobbeltliv, hvor de er traditionelt klædt hjemme, men så snart de kommer i skole, klæder de om og sminker sig på toilettet. Og når det bliver opdaget, må de betale prisen derhjemme. De kan fx få bank af storebror, blive revet i håret eller truet.

Nogle piger bruger så meget energi på deres dobbeltliv, at det begynder at gå dårligt i skolen, og at de får svært ved at skelne mellem løgn og sandhed. De bliver ekstremt forvirrede, og i afmagt griber nogle af dem til vold. Andre vender det indad. Pigerne er gode til at lægge en facade og ikke opsøge hjælp. Man tager de slag, livet giver.

Omsorgssvigtede piger, der har udviklet en indadvendt overlevelsesstrategi, og som har siddet stille og usynlige i skolen, kan også have eksplosive reaktioner og hævnadfærd over for andre. Under pubertetens løsrivelsesprocesser kan de ændre adfærd til noget udadrettet. Netop den type piger ser man flere af.

De stille piger er også de vilde drenges søstre og koner, så hvis pigerne bliver presset tilstrækkeligt på ære, så slås de også. Vejen fra pæn og tilpasset pige til virkelig rå pige kan være kort og hurtig – vejen tilbage kan være lang og meget svær.

Der har været eksempler på sammenstød mellem etniske piger i 15-17 års alderen med slagsmål, trusler og tilkald af "supportergrupper". Mange af dem har været "pæne" og "stille" piger, der går i skole, passer fritidsjob, bor hjemme, går i ungdomsskole mv. En del af dem har brødre, som tidligere eller stadig lever det vilde liv på gaderne med kriminalitet, slagsmål og afbrudt skolegang. Disse "lillesøstre" bliver ofte holdt i meget kort snor af brødrene, og det er de trætte af.

Det ser ud til, at den samme spænding og opildning, som drengene ofte giver udtryk for, griber pigerne, når der er slagsmål i luften. Når piger skejer ud, så gør de det grundigt. De kan være endnu mere rå og brutale end drengene. Men det passer ikke ret godt til de kvinderoller, pigerne er opdraget til i familien – eller til det billede, det danske samfund generelt har af "stille og undertrykte indvandrerpiger".

Lidt om at arbejde med forældrene

Forældrene har behov for at udvikle kompetencer til at blive gode forældre i en dansk sammenhæng – og fagfolk skal lære at reflektere over, hvordan de kan støtte forældrene i den proces.

Nogle etniske forældre siger, at fagfolk bør se dem som mennesker – og ikke lade sig distrahere af ydre ting som påklædning og ubevidst sætte dem i bås. De ønsker også, at man tager hensyn til familiens kulturelle bagage og værdier for opdragelse – og ikke bare kasserer det, fordi det er anderledes.

Læringsprocessen gælder derfor også fagfolk. Hvis de skal udvikle deres metoder, skal de opleve, at deres faglighed er god nok, og at de ikke er nødt til at læse Koranen for at samarbejde med forældrene. De skal vide, at deres viden og faglighed har værdi, og de skal være indstillet på at udvikle sig. Det kræver, at de reflekterer over deres egen faglighed og fx afprøver den under supervision.

Hvis familierne bliver "holdt udenfor" i lang tid, føler de, at medarbejderne ikke ser dem som ressourcepersoner, man kan inddrage og samarbejde med, men som "uvidende fremmedarbejdere". Følelsen af ikke at blive lyttet til fører til afmagt. Det gælder om at finde ud af, hvordan man inddrager familierne i at finde holdbare løsninger. Det er især vigtigt at få de mandlige familiemedlemmer med for at undgå, at de bruger magt og kontrol, men i stedet udvikler forståelse for de unge kvinders balancegang mellem familien og ungdomskulturen.

Men man skal passe på med at fokusere for meget på etnicitet eller køn. Det kan nemlig føre til alt for forenkede forklaringer på

komplekse fænomener, og til at fælles, almenmenneskelige aspekter bliver overset. Når man er usikker på, hvordan man skal agere over for disse piger og familier, skal man først og fremmest holde fast i de faglige redskaber, man har lært. Den ene metode er ikke nødvendigvis bedre end den anden.

Det er svært at mægle med en far, der mener, at hans værdier er de bedste i verden. Men her skal medarbejderen holde fast i sine egne værdier, give udtryk for sine holdninger og give information. Mere kan man ikke gøre. Man ved jo ikke, hvad der sker, når man går. Og måske er familien inde i en overgangsfase, hvor konflikten er nødvendig for at komme videre.

Medarbejderen skal kunne diskutere værdier og påpege danske værdier og kulturer i forhold til andre. Det er ikke kun kurser i muslimsk kultur, der er brug for. Man må gøre op med sig selv, hvordan man forholder sig til at blive stillet over for problemer som fx graviditet. Skal man råde til abort? Skal man inddrage familien? Uanset hvad, så har det konsekvenser for den unge. Man må også prøve at finde ud af, hvor ens egne holdninger stammer fra, og hvor meget de spiller ind på, hvordan man tackler de svære sager.

Lidt om at arbejde med pigerne

Man skal blive ved med at tilbyde pigerne rådgivning og hjælp. Unge, der aldrig har oplevet andet end svigt, tager helst ikke imod chancer. Så risikerer de jo at blive svigtet igen. Disse unge skal ikke have en ekstra chance, de skal have masser af chancer og tilbud. Især når de ikke fortjener at få flere, for måske er det netop på det tidspunkt, at de er parate til at tage imod.

Man skal også sørge for, at de ikke hidser hinanden for meget op. Den megen snak om tvangsægteskaber kan skræmme unødigt. Forestillinger om, at familien planlægger et tvangsægteskab kan skabe angst i hverdagen og især gøre en ferie i hjemlandet til en angstfyldt affære.

Man skal skelne mellem tvangsægteskaber og arrangerede ægteskaber. Tvangsægteskaber findes især i visse etniske miljøer med

stærke familietraditioner, og ofte ligger der økonomiske årsager bag. Det kan være, at andre i landsbyen i hjemlandet har været med til at betale en families rejse til Danmark, mod at de senere følger efter via ægteskab og familiesammenføring. Men som på andre områder er informationsteknologien også med til at ændre mulighederne her. Piger kan chatte på Internettet med andre piger og med drenge. Og stadig flere får lov til at finde en ægtemand blandt indvandrere og flygtninge i Danmark og Vesteuropa - måske fordi familierne har lært af de mange skilsmisser blandt tvangs-giftede.

En konflikt mellem en pige og hendes forældre kan ofte løses via forhandling eller mægling. Det er en metode, som mange fagfolk er begyndt at bruge, når de skal forsøge at løse konflikter i etniske familier. Metoden går ud på at finde frem til en løsning, som både pigen og familien kan leve med.

Et typisk eksempel kan være en pige, der ønsker at gøre sin uddannelse færdig, inden hun skal giftes, men som under en ferie med familien i hjemlandet bliver forlovet, fordi hun ikke kan stå for presset fra familien. Hvis hun fortryder og ikke har lyst til ægteskab og familiesammenføring og derfor vælger at gå til fx Udlændingestyrelsen, kan hun få store problemer. Her kan mægling eller forhandling være en metode til at løse konflikten.

Bl.a. i Norge har man med stor succes mæglet mellem piger og deres forældre. Parterne skal i dialog og selv finde løsninger, for det kan andre ikke gøre, de kan kun støtte dem. Men det er ikke nogen let opgave, fordi de unge piger og deres forældre ikke har et ligeværdigt forhold. Det kan være svært at fastholde aftalen, når familien kommer hjem til sig selv. Derfor har Udrykningsholdet arbejdet med modeller, der inddrager flere familiemedlemmer.

Ender en konflikt med et brud eller med vold, har pigen brug for straks at kunne forlade hjemmet og komme på et projekt, hvor der arbejdes psykosocialt med hende. Ellers ender pigerne ofte i selvdestruktive mønstre, fordi de ikke kan klare sig selv. De er jo helt alene, når familien er væk. Til gengæld skal man være varsom med at sende pigerne til ungdomspensioner, hvor der også bor unge utilpassede danskere, for så kan de få dårlige normer og adfærd.

Statements til medarbejderne

- * Lærere og pædagoger bør kunne aflæse pigernes signaler og gribe fat i de etniske piger, inden de fylder 12 år. De skal give pigerne redskaber til at løse konflikter med på en ordentlig måde.
- * Hvis du er projektmedarbejder, skal "dine" piger kunne ringe til dig eller lægge besked på en telefonsvarer hele døgnet. Det giver dem en trykthed, som er grundlæggende for projektets succes.
- * Piger, der lever på gaden, skal opsøges. De skal have åbne, anonyme tilbud, hvor de kan få ro og voksenstøtte til at formulere, hvad de ønsker af forandringer i livet. Det arbejde skal have al den tid, pigerne har brug for.
- * Det kan være nødvendigt at splitte en pigebande eller gruppe. Du skal ikke være bange for at gå målrettet efter enkelte medlemmer. Det kan være nødvendigt for at få dem i tale. Du kan bl.a. splitte en gruppe ved at arrangere ture med en eller to piger ad gangen.
- * Du skal hele tiden overveje, hvorfor du arbejder inden for dette felt, og hvad du vil med det. Det giver indsigt i egne værdier, normer og holdninger. Du lærer dig selv grundigt at kende, og det er vigtigt, når du har sådan et arbejde.
- * Tag udgangspunkt i de unges ressourcer frem for problemerne. Når du arbejder med ressourcer, bliver du dobbelt så god til at arbejde med problemer. Og når du arbejder med problemer, skal du være en klar og tydelig voksen. Hvis du er udflydende og utydelig, er der ingen, der tager dig alvorligt.
- * Indvandremiljøerne vil helst selv løse deres problemer, men samarbejde er selvfølgelig nødvendigt. Hvordan møder du det fremmede? Hvordan fører du en ligeværdig dialog?
- * For at kunne rumme en "vild" pige over lang tid skal du selv være sej, professionel og have en heftig udstråling og power. Du må ikke blive bange for pigen og skræmt af hendes "vildhed". Du skal både kunne rumme pigens vrede og hendes sårbarhed.

Få mere at vide her:

Vilde Læreprocesser er et projekt under Københavns Kommune - Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen.

Det er udsprunget af projektet De Vilde Unge og driver hjemmesiden www.vildelaereprocesser.dk, hvor man bl.a. kan læse en række kronikker om eller af vilde unge, herunder også en del om eller af vilde piger – også med anden etnisk baggrund end dansk.

www.erfaringsdatabasen.dk indeholder Integrationsministeriets Erfaringsdatabase på integrationsområdet. Her beskriver kommuner deres erfaringer med at integrere udlændinge under integrationsloven. Desuden har hjemmesiden et debatforum.

Ufe står for Undervisere for tosprogede elever. Det er en faglig organisation under Danmarks Lærerforening og Københavns Lærerforening for lærere, som beskæftiger sig med undervisning af indvandrer- og flygtningeelever. Ufe har en hjemmeside på www.ufe.dk, hvor man både kan finde nyhedsbrevet Ufe-nyt, temaartikler, oplysninger om organisationen og dens arrangementer m.m.

Integrationsministeriet og Arbejdsmarkedsstyrelsen lancerede i august 2002 hjemmesiden www.jobintegration.dk - en elektronisk værktøjskasse, som giver virksomheder information og vejledning ved ansættelse af etniske minoriteter og erfaringer fra virksomheder, der har deltaget i forsøg.

www.vejledningstjenesten.dk er en portal om virksomhedsrettet integrationsindsats. Portalen skal skabe overblik og indsigt om metoder og udviklingstendenser. Tjenesten er oprettet af Beskæftigelsesministeriet.

Udrykningsholdets hjemmeside www.udryk.dk har beskrivelse af projekter, undersøgelser, litteratur og statistik om arbejdet med utilpassede unge.

Det Kriminalpræventive Råd oprettede hjemmesiden www.uij.dk i forbindelse med en kampagne, der også består af en prisbelønnet tv-udsendelse, en avis og to pjecer. Hjemmesiden viser, hvordan man kan gribe arbejdet an.

På www.uj-konsulentent.dk kan må få at vide, hvordan man starter og udvikler projekter med unge i jobtræning. UIJ-konsulentent er et privat konsulentfirma, som er udsprunget af et UIJ-projekt på Grundfos. Firmaet udgiver et nyhedsbrev.

Vejle kommunale Ungdomsskole har udgivet hæftet "Mentor-rådgivning i praksis" på baggrund af et internationalt støttet projekt sammen med seks lokale arbejdspladser og DA og LO. Se www.usk-vejle.dk

LO og DA har indgået en aftale om "Bedre integration af flygtninge og indvandrere på det danske arbejdsmarked". Den kan ses på www.da.dk under Presse/Pressemeddelelser: "På vej mod en ny integrationspolitik".

LVU's tænketank om unge utilpassede tosprogede består af repræsentanter fra:

- Askovgårdens B&U klub (Pigeprojektet på Nørrebro)
- Danmarks Pædagogiske Universitet, Viby J.
- Det Kriminalpræventive Råd
- Direktoratet for Kriminalforsorgen
- Heltidslærerforeningen i Ungdomsskolen (HLFU)
- "Københavnerteamet", Vestergade 4, st. 1456 København K.
- Københavns Kommunes etniske rådgivningscenter
- Landsforbundet af Voksen- og Ungdomsundervisere (LVU)
- Ministeriet for indvandrere, flygtninge og integration
- Skole- og ungdomsvejledningen, Frederiksberg Kommune
- SSP-samrådet
- Teknisk ErhvervsskoleCenter (TEC), Frederiksberg
- Udrykningsholdet (indtil det blev nedlagt omkring maj 2003)
- Undervisningsministeriet
- Ungdomspædagogisk forsknings- og udviklingscenter, Odense samt repræsentanter for forældre og arbejdsmarked

